

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 219/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa

[redacted], zastúpeného JUDr. Michalom Vlkolinským, Nám. SNP 8, Zvolen, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 3 Tpo 40/2022 zo 14. decembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 13. februára 2023 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 6 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Tpo 40/2022 zo 14. decembra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že proti sťažovateľovi bolo začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 3, ods. 4 písm. b) a c), ods. 6 Trestného zákona spáchaný formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona.

2.1. Okresný súd Zvolen (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 0 Tp 367/2022 z 3. decembra 2022 podľa § 72 ods. 1 písm. a), ods. 2 Trestného poriadku vzal sťažovateľa (ako aj ďalších dvoch spoluobvinených) do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného

poriadku a podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka nad sťažovateľom.

2.2. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej krajský súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že krajský súd napadnutým uznesením arbitrárne zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu o jeho vzatí do väzby. Sťažovateľ v tejto súvislosti v podstatnom namieta, že v rámci posudzovania existencie dôvodného podozrenia ako jednej z podmienok väzby sa krajský súd náležite nezaoberal zákonnosťou zabezpečených dôkazov – podľa názoru sťažovateľa prehliadka predmetného motorového vozidla nebola vykonaná zákonným spôsobom (keďže nebolo dané dôvodné podozrenie na vykonanie tejto prehliadky a zároveň sťažovateľ nebol poučený o svojom práve byť prítomný pri prehliadke), v dôsledku čoho boli pri prehliadke omamné a psychotropné látky zaistené nezákonne.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho označených práv napadnutým uznesením, napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 500 eur.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie sťažovateľovho práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, resp. podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru, resp. podľa čl. 6 charty napadnutým uznesením krajského súdu. Podľa názoru sťažovateľa k porušeniu ním označených práv malo dôjsť tým, že krajský súd napadnutým uznesením arbitrárne zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu o jeho vzatí do väzby.

6. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

9. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti hovoriť, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

10. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľný čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by príslušný súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou. Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Inými slovami, v zmysle judikatúry ústavného súdu bez rozhodnutia všeobecného súdu nemožno považovať väzbu za zákonnú. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich za väzbu a proti nej, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy.

10.1. Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli. Otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie dohovoru, s ktorým musí byť v súlade vrátane všeobecných princípov obsiahnutých v ňom výslovne alebo implikovane.

11. V každom jednotlivom prípade tvrdeného porušenia základného práva na osobnú slobodu je ústavný súd povinný pri svojom rozhodovaní prihliadať na konkrétne okolnosti preskúmvanej veci (II. ÚS 353/06, II. ÚS 142/07, II. ÚS 80/08, I. ÚS 59/2016, taktiež aj rozsudky Európskeho súdu

pre ľudské práva vo veciach Letellier proti Francúzsku z 26. 10. 1991, Annuaire, č. 207; Navarra proti Francúzsku z 23. 11. 1993, Annuaire, č. 273-B a ďalšie).

11.1. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu zároveň vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval príslušný súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Teda úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd (III. ÚS 271/07, II. ÚS 464/2011).

11.2. Do obsahu právomoci ústavného súdu však nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktoré viedli k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usporiadaný na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02). Teda ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nekoná ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02, IV. ÚS 237/2021).

12. Vychádzajúc z týchto základných princípov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu, ktorým krajský súd zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu.

12.1. Krajský súd v napadnutom uznesení vo vzťahu k dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľa konštatoval, že rovnako ako okresný súd dospel k záveru, že dosiaľ zistené skutočnosti nasvedčujú, že predmetný skutok bol spáchaný, tento skutok možno posúdiť ako konkrétny obzvlášť závažný zločin a zo spisového materiálu rovnako vyplýva dôvodné podozrenie, že tento skutok spáchali obvinení spolupáchateľstvom. V tejto súvislosti krajský súd poukázal na zápisnicu o vykonaní prehliadky iných priestorov alebo pozemkov z 30. novembra 2022, zápisnicu o vykonaní osobnej prehliadky sťažovateľa z 1. decembra 2022, predbežné vyjadrenie kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru z 1. decembra 2022 a odborné vyjadrenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru a Národnej kriminálnej agentúry k hodnote zaistených omamných a psychotropných látok z 1. decembra 2022. Pokiaľ ide o samotný výkon prehliadky motorového vozidla, krajský súd v napadnutom uznesení konštatoval, že zo zápisnice z 30. novembra 2022 je zrejme, že sťažovateľ ako držiteľ motorového vozidla bol riadne poučený o svojich právach a pred samotnou prehliadkou bol vyzvaný na dobrovoľné vydanie hľadanej veci, pričom na túto výzvu reagoval slovami „nemám vedomosť, žeby v aute boli nejaké drogy“. Správnosť zápisnice sťažovateľ nenamietal a na znak súhlasu ju vlastnoručne podpísal. Vychádzajúc z uvedeného, je podľa názoru krajského súdu zrejme, že prehliadka motorového

vozidla bola vykonaná zákonným spôsobom. Krajský súd zároveň zdôraznil, že pri rozhodovaní o väzbe súdy nerozhodujú o vine, resp. nevine obvineného, ale posudzujú len to, či v danom štádiu trestného konania zistené skutočnosti dostatočne odôvodňujú podozrenie, že konkrétna osoba je páchatelom skutku, ktorý má byť trestným činom.

12.2. Pokiaľ ide o opodstatnenosť dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, krajský súd v napadnutom uznesení poukázal predovšetkým na rozsah zaistených omamných a psychotropných látok, ale aj charakter, závažnosť a okolnosti predmetnej trestnej činnosti, ktorej sa mali obvinení dopustiť. Krajský súd zároveň vo vzťahu k sťažovateľovi konštatoval, že dosiaľ bol desaťkrát súdne trestaný, naposledy trestným rozkazom Okresného súdu Lučenec č. k. O T 73/2022 z 18. júla 2022 za prečin ohrozovania pod vplyvom návykovej látky, za čo mu bol uložený podmienený trest vo výmere jedného roka so skúšobnou dobou dva roky (do 19. júla 2024), z čoho vyplýva, že sťažovateľ sa aktuálnej trestnej činnosti mal dopustiť počas plynutia skúšobnej doby podmieneného odsúdenia. Podľa názoru krajského súdu aj keď sťažovateľ nevypovedal a ostatní obvinení spáchanie skutku popreli, dosiaľ zistené skutočnosti nasvedčujú, že zo strany obvinených išlo o spoločné, vopred premyslené konanie. Krajský súd poukázal aj na skutočnosť, že pri čiastočnom alebo úplnom nedostatku iných príjmov je dôvodné sa domnievať, že práve drogovou trestnou činnosťou si obvinení zabezpečovali finančné prostriedky na svoje živobytie. Vzhľadom na uvedené krajský súd, rovnako ako okresný súd dospeli k záveru, že u sťažovateľa a ostatných obvinených existuje v súčasnom štádiu trestného konania dôvodná obava v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, t. j. že po prepustení z väzby budú v drogovej trestnej činnosti pokračovať.

12.3. Väzbu sťažovateľa krajský súd nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka, keďže takéto nahradenie väzby v súčasnom štádiu trestného konania nepovažoval za dostatočné, a to s prihliadnutím na povahu prejednávaného prípadu, berúc do úvahy najmä rozsah, ale aj závažnosť, charakter a okolnosti, za ktorých sa sťažovateľ mal dopustiť trestnej činnosti, navyše keď sa jej mal dopustiť počas plynutia skúšobnej doby podmieneného odsúdenia. Krajský súd zároveň poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ má za sebou kriminálnu minulosť, keďže sa opakovane dopúšťal rôznej úmyselnej trestnej činnosti a je evidentné, že dosiaľ uložené tresty nevedli k jeho náprave.

13. Pretože krajský súd sa stotožnil s prvostupňovým väzobným rozhodnutím, ústavný súd sa aj s týmto uznesením okresného súdu náležite oboznámil, pričom však ústavný súd na tomto mieste už nepovažoval za potrebné opakovať jeho argumentáciu, keďže táto je sťažovateľovi dobre známa.

14. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že pri rozhodovaní o väzbe musia byť súčasne splnené formálne predpoklady väzby, t. j. musí existovať uznesenie o začatí trestného stíhania a uznesenie o vznesení obvinenia, a materiálne predpoklady väzby, t. j. musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované podozrenie, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a že sa obvinený trestného činu dopustil. Zároveň musí existovať (trvať) niektorý z väzobných dôvodov uvedených v § 71 Trestného poriadku (III. ÚS 417/2011).

15. Úvahy sťažovateľa o porušení jeho základných práv v dôsledku údajnej neodôvodnenosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu v súvislosti s hodnotením dôkaznej situácie týmto súdom (vrátane hodnotenia zákonnosti dôkazov) vníma ústavný súd ako tendenčné. Vo vzťahu k odôvodnenosti podozrenia pri vznesení obvinenia vo svojej judikatúre ústavný súd opakovane uviedol, že pri rozhodovaní o väzbe postačuje dostatočne preukázať podozrenie, že obvinený spáchal skutok, ktorým naplnil znaky skutkovej podstaty príslušného trestného činu. Dôvodné podozrenie teda predpokladá existenciu faktov alebo informácií, ktoré by objektívnemu pozorovateľovi umožnili úsudok, že konkrétna osoba mohla spáchať trestný čin, pričom jeho dôvodnosť závisí vždy od všetkých okolností každého konkrétneho prípadu (Fox, Cambell a Hartley c. Veľká Británia z 30. augusta 1990). Naopak, v tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že až po vznesení obvinenia sa v rozhodujúcej miere otvára priestor na dokazovanie v prípravnom konaní, v dôsledku čoho sa dôvodnosť vzneseného obvinenia postupne „odkrýva“ (t. j. buď potvrdzuje, alebo vyvracia) práve dokazovaním, ako to vyplýva aj z komentovaného znenia dohovoru: „*Skutečnosti, které vyvolaly podezření, nemusejí být téhož stupně jako ty, které jsou nutné k odůvodnění odsouzení nebo byť jen ke vznesení obvinění [viz Murray proti Spojenému království, rozsudek velkého senátu, 28. 10. 1994, č. 14310/88, § 55, srov. též Khodorkovskiy proti Rusku, rozsudek, 31. 5. 2011, č. 5829/04, § 189]... skutečnosti, na nichž se podezření zakládá, však nemohou být stejné úrovně jako skutečnosti potřebné k odůvodnění odsouzení, nebo i k podání obžaloby, což je předmětem až další fáze trestního řízení [Krejčíř proti České republice, rozsudek, 26. 3. 2009, č. 39298/04 a č. 8723/05, § 75]*“ (KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 514.). Samotné dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku rátajú s existenciou takéhoto dokazovania počas prípravného konania (m. m. IV. ÚS 383/04, IV. ÚS 217/2013, II. ÚS 341/2022).

15.1. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd v napadnutom rozhodnutí riadne odôvodnil existenciu materiálnych dôvodov väzby sťažovateľa, a to s prihliadnutím na okolnosť, že pri rozhodovaní o väzbe neposudzuje vinu obvineného (sťažovateľa), ale (okrem iného) zisťuje existenciu skutočností zakladajúcich dôvodné podozrenie, že obvinený (sťažovateľ) spáchal trestný čin, pre ktorý je stíhaný, pričom hĺbkové hodnotenie dôkazov je vyhradené rozhodovaniu vo veci samej a nasleduje zásadne po ukončení dokazovania (pozri napr. II. ÚS 259/2019, II. ÚS 112/2020, II. ÚS 341/2022). Súdu, ktorý rozhoduje o väzbe, teda neprináleží posudzovať jednotlivé dôkazy a vyhodnocovať ich spôsobom, ktorý je vyhradený výlučne súdu rozhodujúcemu v merite veci, t. j. o obžalobe. Inak povedané, samotné vykonávanie a hodnotenie dôkazov nie je predmetom rozhodovania o väzbe, pričom väzobnému súdu neprislúcha ani vysporiadať sa definitívnym spôsobom s vierohodnosťou jednotlivých dôkazov.

15.2. Nadväzujúc na už uvedené, ústavný súd poukazuje na to, že pri skúmaní postupov všeobecných súdov rozhodujúcich o zákonnosti väzby nie je jeho úlohou, aby posudzoval smer vedenia vyšetrovania alebo sa zaoberal vhodnosťou a opodstatnenosťou získavaných dôkazov, ktoré podľa názoru orgánov činných v trestnom konaní a následne aj všeobecných súdov sú významným prostriedkom na odôvodnenie ďalšieho trvania väzby sťažovateľa. Úloha ústavného súdu spočíva v zistení, či skutkové a právne závery všeobecných súdov obstoja z hľadiska dodržania záruk základného práva na osobnú slobodu.

16. Ústavný súd po ústavnom prieskume napadnutého rozhodnutia krajského súdu dospel k záveru, že právne závery odôvodnenia napadnutého väzobného rozhodnutia krajského súdu korešpondujú so skutkovými zisteniami a tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle. Krajským súdom prezentovaná interpretácia jednotlivých ustanovení aplikovaných právnych noriem (príslušných ustanovení Trestného poriadku o väzobnom rozhodovaní) nijako nepopiera ich účel a zmysel, a teda má z hľadiska ich ústavnej konformnosti akceptovateľnú podobu.

17. Ústavný súd na základe uvedených skutočností a dôvodov, ako aj s prihliadnutím na svoju judikatúru, podľa ktorej možno za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie, pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

18. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu